

Arkeol. os. 120 / 14.6.2007

M

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

**ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI
VESILAHDEN OSAYLEISKAAVA-ALUEELLA
TOUKOKUUSSA 2006**

Kalle Luoto

2006

Pirkanmaan maakuntamuseo/

Kulttuuriympäristöyksikkö

nähty 4.5.07 / mm

SISÄLLYSLUETTELO

ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI VESILAHDEN OSAYLEISKAAVA-ALUEELLA

TOUKOKUUSSA 2006	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
JOHDANTO	3
TUTKIMUSHISTORIA	4
TUTKIMUSALUEEN KUVAUS.....	5
TUTKIMUSTYÖN KUVAUS	5
INVENTOINNISSA HAVAITUT RAKENTEET	7
Arvintie	7
Lapionpistot.....	11
Anttila	14
MUITA INVENTOINNISSA TARKASTETTUJA ALUEITA JA KOhteITA	19
Pähkinäkallio E.....	19
Jyskä, Koirainmäki	19
Roihaniemi, Kaakilantie	19
YHTEENVETO.....	20
LÄHDELUETTELO	21
Sähköiset lähteet.....	21
Kirjallisuus	21
Arkistotiedot (Tampereen museot)	21
KARTTALUETTELO	22
NEGATIIVILUETTELO	23
DIGITAALIKUVALUETTELO	24
KARTAT.....	25
KUVATAULU	27
LIITTEET	28

JOHDANTO

Tampereen museoiden kulttuuriympäristöyksikkö/Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti toukokuussa 2006 Vesilahden osayleiskaava-alueella arkeologisen osainventoinnin.

Tutkimuksissa keskityttiin Vesilahden keskustan etelä- ja lounaispuoliselle metsäalueelle sekä alueille, jotka kaavassa oli osoitettu rakentamiselle. Metsä-alueilla pyrittiin havainnoimaan erityisesti elinkeinohistoriallisia kohteita. Näiden lisäksi tarkastettiin museon saaman ilmoituksen perusteella Kaakilantien varrella olevat maakuopat ja Pappilan alueen peltosaarekkeitä. Inventoinnissa ei tarkistettu aiemmin tunnettuja kiinteitä muinaisjäännös- eikä irtolöytökohteita.

Inventoinnissa havaittiin kaksi mahdollista muinaisjäännöskohdetta. Vesilahden Pappilan alueella inventoinnin yhteydessä havaittiin muutamia röykkiöitä sekä muita kivirakenteita, jotka mahdollisesti ajoittuvat historialliselle ajalle. Anttilanvuoren länsirinteellä havaittiin matala kiviaita, jonka läheisyydessä sijaitsee suuri irtolohkare. Anttilanvuoren kiviaidan funktio ei tutkimuksissa selvinnyt.

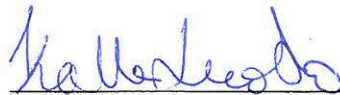
Työajaksi tutkimuksille varattiin kenttä- ja jälkitöineen yhteensä 10 työpäivää.

Kenttätöitä suoritettiin 4., 5. ja 8. toukokuuta 2006. Inventoinnin kustannukset olivat 1864 euroa +alv.. Inventoinnin esi- ja kenttätöitä sekä raportin laati FM Kalle Luoto.

Inventoinnin valvojana toimi maakuntamuseon tutkija FM Ulla Lähdesmäki.

Tutkimukset kuuluivat kaavaan liittyviin perusselvityksiin.

Tampereella 11.12.2006

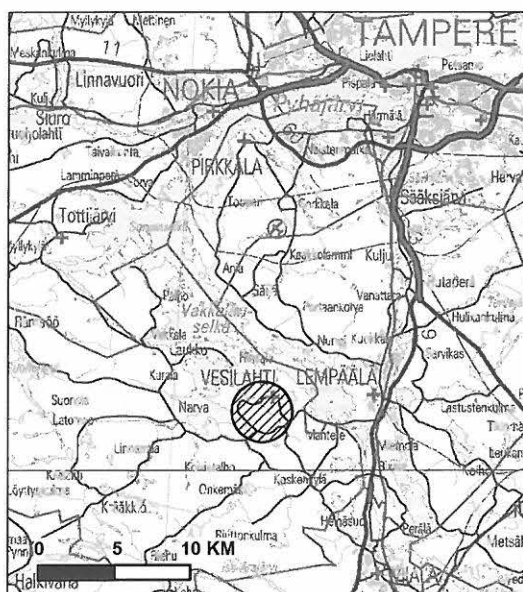
FM Kalle Luoto

Paikka

päiväys

Inventoinnin suorittajan nimikirjoitus

Kartta 1: Tutkimusalueen sijaintikartta. Ote maantiekartasta.

Vesilahden, Osainventointi

Kalle luoto 2006

Ote PerusCD Hämeeltä (Versio 99) © Maanmittauslaitos/PiSa lupa 75/4033/1999. Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa on kielletty.

TUTKIMUSHISTORIA

Ensimmäiset tiedot Vesilahden alueen muinaisjäännöksistä ovat 1800-luvun lopulta pastori Skogmanin (1861) julkaisemissa tiedoissa ja A. O. Heikelin (1881) kertomuksessa Pirkkalan kihlakunnasta. Vesilahden arkeologisen perusinventoinnin on tehnyt Väinö Maajoki vuonna 1939. Tämän jälkeen Vesilahden ovat inventoineet Jouko Pukkila ja Ville Laakso vuonna 1995 (Pukkila & Laakso 1996).

Arkeologisia löytöjä on Vesilahdelta tehty runsaasti. Varhaisimmat löydöt kertovat Vesilahden asutuksen alkaneen jo kivikaudella. Kirkonkylän alueelta tunnetaan rautakauden lopun muinaisjäännöksiä ja -löytöjä, joiden perusteella on oletettu alueen asutuksen jatkuneen yhtäjaksoisena rautakauden lopulta historialliselle ajalle.

Ensimmäiset kirjalliset maininnat Vesilahdesta ovat vuodelta 1346.

Vesilahden kirkonkylä kuuluu valtakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen.

Erityisesti Kirkonkylän alue on arvokas kulttuuriympäristö. Alueen kulttuuriympäristön merkittäviä elementtejä ovat kirkonkylän halki kulkeva maantie, Kirmukarmun rautakautinen kalmisto, keskiaikainen kivisakaristo sekä kirkon, sakariston,

hautausmaan ja tapulin muodostama kokonaisuus (Rakennettu kulttuuriympäristö: Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, 1993).

TUTKIMUSALUEEN KUVAUS

Vesilahden kunta sijaitsee Pirkanmaalla ja se kuuluu Tampereen seutukuntaan. Naapurikuntia ovat Lempäälä, Pirkkala, Nokia, Vammala, Urjala, Kylmäkoski ja Viiala. Vesilahti sijaitsee noin 20 kilometriä Tampereen keskustasta lounaaseen (kartta 1). Suunniteltu osa-yleiskaava alue käsittää voimassa olevan Kirkonkylän osayleiskaava-alueen sekä Kirkonkylän eteläpuolisia alueita. Vesilahden Kirkonkylän keskusta sijaitsee Pyhäjärven Kirkkolahden ja Sakasenselän välisellä harjanteella. Tutkimusalueen lounaisosa rajautuu Ahonselkään rajautuvaan rantakaava alueen aluerajaukseen. Suunnittelualueen laajuus on noin 815 hehtaaria (Osayleiskaavan selostus, luonnosvaihe 2005, 4).

Maisemaltaan osayleiskaava-alue kuuluu Järvi-Suomen maisemalliseen suuralueeseen ja Lounais-Hämeeseen maisemamaakuntaan. Alueesta noin puolet on metsää ja puolet viljeltyä peltoa sekä rakennettua aluetta. Alueen maasto on vaihtelevaa. Korkeuserot eivät ole suuria, mutta pinnamuodot vaihtelevat paikoittain jyrkästi. Alueen korkeimpia kohtia ovat Anttilanvuori ja Ketunkalliot, jotka kohoavat 120-130 metrin korkeuteen meren pinnan yläpuolelle. Tutkimusalueen halki kulkee Tuonenoja, joka laskee Anttilanlahteen. Alueelta puuttuvat lammet ja järvet (Osayleiskaavan selostus, luonnosvaihe 2005, 12).

Lähes koko osayleiskaava-alueen länsiosa koostuu moreenimaista, jonka rikkoo useista kohdin pintaan ulottuva peruskallio. Erityisen kallioisia alueita ovat Anttilanvuori ja Ketunkallion eteläosa. Pohjois-etelä akselilla maaperä on suurimmalta osaltaan savea. Itäosassa savi- ja moreenimaat vuorottelevat. Lammasniemen eteläpuolella ja Kaustalan lähellä, alueen koilliskulmassa, on saraturvetta (Osayleiskaavan selostus, luonnosvaihe 2005, 12).

TUTKIMUSTYÖN KUVAUS

Vesilahden perusinventoinnissa (v. 1996) ei tarkastettu nykyisen osa-yleiskaava alueen lounaista osaa, johon luonnosvaihtoehdoissa on osoitettu pientalovaltaisia asuntoalueita.

Lisäksi maakuntamuseolle oli ilmoitettu kahdesta mahdollisesta kaava-alueella sijaitsevasta muinaisjäänöksestä, jotka inventoinnin yhteydessä tarkastettiin. Tutkimuksissa pyrittiin paikantamaan erityisesti aiemmin tuntemattomia muinaisjäänöskohteita, joka olivat jääneet alueen aikaisemman arkeologisen mielenkiinnon ulkopuolelle sekä alueita, joille kaavoitussuunnitelmassa oli osoitettu rakentamista. Tunnettuja muinaisjäänöskohteita ei inventoinnissa tarkastettu. Inventointikohteet ja -alueet dokumentoitiin valokuvaamalla, mittaamalla ja merkitsemällä 1:20 000 karttapohjalle. Rakenteet mitattiin mittanauhan ja linjakeppien avulla. Etäisyys- ja sijaintimittaukset tehtiin 50 m mittanauhan tai GPS -laitteen avulla. Mittauksia vaikeutti paikoittain tiheä kasvillisuus. Inventoidut rakenteet pyrittiin tulkitsemaan alustavasti.

INVENTOINNISSA HAVAITUT RAKENTEET

Arvintie

<i>Kohteen nimi</i>	Arvintie
<i>Kunta/Kaupunki</i>	Vesilahti
<i>Kylä</i>	Pappila
<i>Tila</i>	
<i>Tontti</i>	7:49
<i>Virallinen kiinteistötunnus:</i>	
<i>Muinaisjäännöstyyppi</i>	Kivirakenteet
<i>Muinaisjäännöstyyppin tarkenne</i>	Röykkiöt
<i>Kohteen ajoitus</i>	Historiallinen aika?
<i>Rauhoitusluokka</i>	-
<i>Luokitusehdotus</i>	Tentatiivikohde
<i>Muinaisjäännösrekisterinumero</i>	-
<i>Inventointiaika</i>	4.5.2006
<i>Muinaisjäännösalueen laajuus</i>	n. 1600 m ²
<i>Arvion perusteet</i>	Peltosaarekkeen laajuus
<i>Ehdotus suoja-alueeksi</i>	Rakenteet ja niiden ympäristö
<i>Suojelutoimenpiteet kentällä</i>	-
<i>Havaintomahdollisuudet</i>	Kohtalaiset
<i>Lähistön kohteita</i>	Vesilahden Pappilan rauniot 100 metrin etäisyydellä kohteesta koilliseen. Kirmukarmun rautakautinen kalmisto 500 metrin etäisyydellä luoteessa. Kallioisen röykkiökohde sijaitsee Kirkkolahden vastarannalla, noin 1,3 kilometrin etäisyydellä pohjoiskoilliseen.

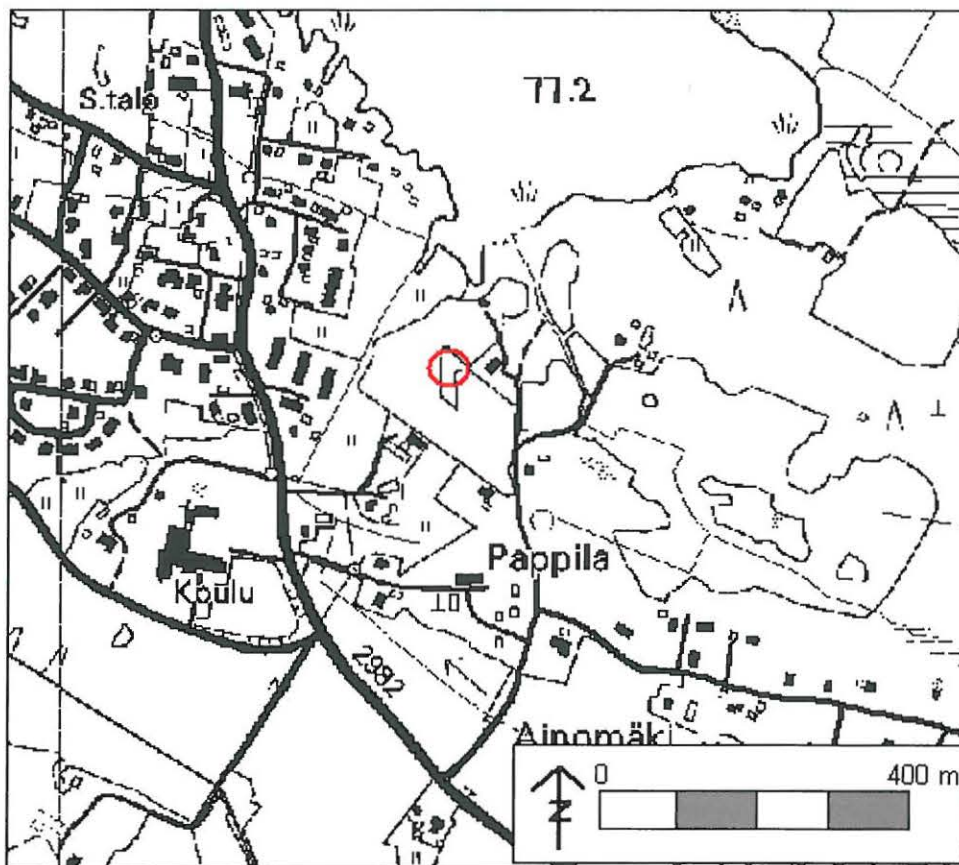
<i>Peruskarttalehti</i>	2114 09 HULAJÄRVI
<i>Yhtenäiskoordinaatit</i> <i>(muinaisjäännös)</i>	p = 3319786 l = 6804064 z = n. 85-90 m mpy
<i>KKJ -koordinaatit</i> <i>(muinaisjäännös)</i>	X = 6799 470 Y = 2480 510 z = n. 85-90 m mpy
<i>Etäisyystieto:</i>	Kilometri Vesilahden kirkolta kaakkoon
<i>Löydöt:</i>	-
<i>Aiemmat löydöt:</i>	-
<i>Aikaisemmat tutkimukset:</i>	Vesilahden Pappilan alue: inventointi Timo Jussila (2002) ja kartoitus Riikka Saarinen (2002).
<i>Kartat</i>	Sijaintikartat MK 1: 10000 ja MK 1: 25000 Yleiskartta peltosaarekkeesta MK 1:2000
<i>Mustavalkonegatiivit</i>	140491-140949
<i>Digitaalikuvat</i>	5 kpl (Pirkanmaan maakuntamuseo).
<i>Kirjallisuus</i>	-

Sijainti

Pappilan lounaispuolisella pellolla on pohjois-etelä suuntainen etelään kapeneva peltosaareke, jonka tarkastuksen yhteydessä havaittiin kolme matalaa röykkiötä, peltoraunio sekä pohjois-etelä –suuntainen kivilatomus. Kohteiden arvioitu koko ja sijainti on esitetty kartassa 6 ja kuvassa 1.

Kohde sijaitsee peltosaarekkeella Kirkkolahteen laskevan mäen päällä. Kohteen luoteispuolella on Vesilahden vanhan, vuonna 1868 palaneen, Pappilan rauniot. Peltosaarekkeen aluskasvillisuus on heinää, mutta saarekkeella kasvaa myös neljä kuusta ja yksi kataja. Peltosaarekkeen pohjoispuolella aukeaa näkymä Pyhäjärvelle. Peltosaareke, jolla kivrakenteet sijaitsevat, on laajuudeltaan noin 1600 m².

Kartta 2: Sijaintikartta Vesilahti, Arvintie. MK 1: 10000.

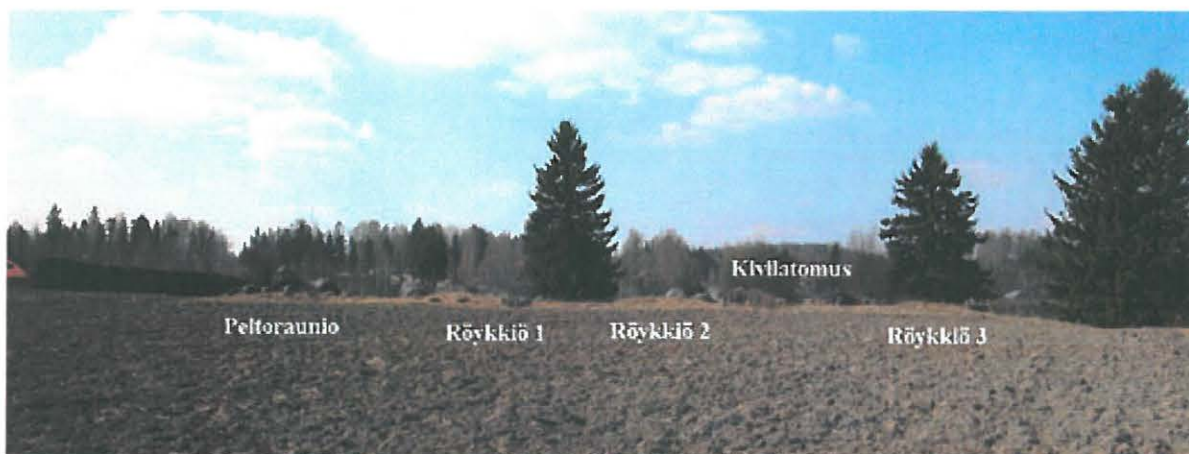

Vesilahti, Osainventointi

Kalle Luoto 2006

Suurennos peruskartoista PK 211406 ja PK 211409. Ote PerusCD Hämeeltä (Versio 99) ©

Maanmittauslaitos/PiSa lupa 75/4033/1999. Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa on kielletty.

Kuva 1 (digitaalikuva 11). Tarkastettu peltosaareke kuvattuna lännestä. Kuvaan on merkitty peltosaarekkeella havaitut rakenteet. Kuvaaja: Kalle Luoto/PMM.

Kohteen kuvaus ja inventointihavainnot

Röykkiöt ovat maan- ja kivensekaisia, matalia ja muodoltaan soikeita. Röykkiöistä 1 oli kivisin ja se näytti rajautuvan suurempiin kiviin. Röykkiöt saattavat olla rakennettu ennen 1700-luvun loppua, sillä alue näyttää viljelemättömältä P. Bergiuksen vuonna 1783 laatimassa kartassa (kartta 2). Kartassa alueelle on merkitty viljelemätön peltosaareke.

Eteläisin röykkiö (röykkiö 1) on kiven- ja maansekainen. Sen koko on noin 7 m x 7 m, korkeus noin 30 cm ja se on muodoltaan soikea. Röykkiö rajautuu suurempiin kiviin. Toinen röykkiö (röykkiö 2) sijaitsee röykkiöstä 1 noin 10 metriä pohjoiseen. Sen koko on noin 4 m x 6 m ja korkeus noin 40 cm. Kolmannen röykkiön (röykkiö 3) pohjoispuolella kulkee peltosaarekkeen läpijohtava peltotie ja sen eteläpuolelta alkaa pohjois-etelä –suuntainen kivilatomus. Röykkiö on kooltaan noin 10 m x 6 m ja se on muodoltaan lähinnä soikeahko. Röykkiön eteläosassa on suurehko maakivi.

Röykkiöiden 2 ja 3 välillä sijaitseva pohjois-etelä –suuntainen kivilatomus on noin 15 m pitkä. Kivilatomus vaikutti rakennetun pellolta kerätyistä kivistä.

Kohdetta ympäröivällä pellolla tehtiin pienimuotoinen pintapoiminta, jonka tuloksena havaittiin pellolla liitupiipun pesän katkelma ja hevosenkenkänaula. Nämä löydöt liittyivät alueen historiallisen ajan käyttöön. Löydöt tehtiin peltosaarekkeen itäpuolisen pellon reunasta kohteiden läheisyydestä.

Havaittujen rakenteiden ikä ei tarkastuksen yhteydessä selvinnyt. Karttaan 5 merkittyjä röykkiöitä 1-3 ja aitamaista kivilatomusta ”B” ei voida pitää muinaismuistolailalla rauhoitettuina muinaisjäännöksinä. Ne kuitenkin edustavat vanhan Pappilan ympäristön pitkäaikaista viljelyhistoriaa niiden säilyttäminen on suositeltavaa. Maakuntamuseon mukaan kaavaan tällainen kohde voidaan merkitä kohdemerkinnällä S. Peltorauniota ”A” ei merkitä kaavaan eikä sitä tarvitse suojella. Kaavassa peltosaareke on merkitty virkistysalueeksi ja peltosaarekettä ympäröivä peltomaa on kaavoitettu asuintonteiksi. Havaintomahdollisuudet peltosaarekkeen osalta olivat kohtalaiset, koska aluskasvillisuus ei ollut vielä kasvanut täyteen mittaansa. Läheisen pellon pintapoiminnan havaintomahdollisuudet olivat heikommat johtuen pitkään jatkuneesta kuivuudesta.

Kuva 2 (digitaalikuva 10). Osa P. Bergiuksen vuonna 1783 laatimasta kartasta, jossa näkyy vanhan Pappilan alue. Vanhan Pappilan tontin länsipuolella on viljelysten keskellä viljelemätön alue. Ei mittakaavassa.

Lapionpistot

Röykkiöiden 1-3 yhteyteen kaivettiin kuusi koepistoa. Röykkiön 3 reunaan kaivetusta lapionpistosta havaittiin runsaasti hiiliä ja punertunutta maata aivan koskemattoman pohjamaan rajalta. Röykkiöiden 1 ja 2 reunaan kaivetuista kuopista havaittiin myös hiilenmuruja, mutta ne näyttivät sekoittuneen röykkiön täyttömaahan tai peltomultaan. Arkeologisesti kiinnostavia esinelöytöjä koepistoista ei tehty.

Lapionpisto 1

Röykkiön 1 reuna-alueelle kaivettiin koepisto. Lapionpisto sijaitsi röykkiön kaakkoislaidassa kolmion mallisen kiven itäpuolella. Kuopissa oli runsaasti kiviä ja täyttömaata. Koepistoista ei tehty löytöjä.

Kerrokset:

0 - 35 cm

Hiekansekainen multa, runsaasti kiviä

Lapionpisto 2

Lapionpisto sijaitsi röykkiön 1 luoteiskulmassa. Kuopissa oli runsaasti kiviä ja täyttömaata. Täyttömaan seassa oli hiilenmuruja. Koepistoista ei tehty löytöjä.

Kerrokset:

0 - 35 cm

Hiekansekainen multa, runsaasti kiviä

Lapionpisto 3

Röykkiön 2 lounaispuoliselle reuna-alueelle kaivettiin koepisto, joka oli kooltaan n. 30 cm x 30 cm ja syvyys noin 30 cm. Kuopassa oli vähän kiviä verrattuna röykkiöön 1 tehtyihin koepistoihin. Kaivettu kuoppa oli kokonaisuudessaan täyttömaata. Kuopasta ei tehty löytöjä.

Kerrokset:

0 – 30 cm

Hiekansekainen multa

Lapionpisto 4

Koepisto kaivettiin röykkiön 2 länsilaitaan. Kuopassa oli vähän kiviä eikä siitä tehty löytöjä.

Kerrokset:

0 - 10 cm

Täyttömaa (multa)

10 – 30 cm

Hiekansekainen multa

Lapionpisto 5

Tämä koepisto kaivettiin röykkiön 3 eteläosassa olevasta maakivestä 2 m etäisyydelle etelään. Paikalle kaivettiin 30 cm x 30 cm kokoisen lapionpiston, jonka syvyys oli 25 cm. Koepistossa havaittiin tiilenpaloja hiekansekaisessa multakerroksessa. Varsinaisia esinelöytöjä kuopasta ei tehty.

Kerrokset:

0 - 10 cm

Humus

10 - 25 cm

Hiekansekainen multa

Koekuoppa 1 (Lapionpisto 6)

Koepisto kaivettiin röykkiön 3 luoteisosaan. Kooltaan tämä koepisto oli aluksi 30 cm x 30 cm, mutta se laajennettiin 50 cm x 50 cm kokoiseksi koekuopaksi 1, koska pintamultakerroksen ja ruskean hiekkakerroksen rajapinnassa havaittiin punertavan hiekan muodostama hiekkalinssi, jossa oli hiilenpaloja (kuva 3). Röykkiössä oli noin kahden nyrkin kokoisia kiviä n. 30 – 35 cm syvyydessä. Muuten kuoppa oli vähä kivinen verrattuna röykkiöön 1 kaivettuihin kuoppiin. Kuopasta ei tehty löytöjä.

Kerrokset:

0 - 20 cm

Turve

20 - 30cm

Mullan ja punertavan hiekan sekainen kerros, jossa hiiltä

30 - 35 cm

Hiekansekainen multa

Kuva 3 (digitaalikuva 8). Koekuopan 1 profiili. Kuvaaja Kalle Luoto/PMM.

Anttila

<i>Kohteen nimi</i>	Anttila
<i>Kunta/Kaupunki</i>	Vesilahti
<i>Kylä</i>	Anttila
<i>Tila</i>	
<i>Tontti</i>	6:26
<i>Virallinen kiinteistötunnus:</i>	
<i>Muinaisjäännöstyyppi</i>	Kivirakenteet
<i>Muinaisjäännöstyyppin tarkenne</i>	Kiviaita
<i>Kohteen ajoitus</i>	Historiallinen aika
<i>Rauhoitusluokka</i>	-
<i>Luokitusehdotus</i>	tentatiivi
<i>Muinaisjäännösrekisterinumero</i>	-
<i>Inventointiaika</i>	8.5.2006
<i>Muinaisjäännösalueen laajuus</i>	-
<i>Arvion perusteet</i>	-
<i>Ehdotus suoja-alueeksi</i>	-
<i>Suojelutoimenpiteet kentällä</i>	-
<i>Havaintomahdollisuudet</i>	Havaintomahdollisuudet maastossa olivat kohtalaiset. Maasto oli metsänraivauksen seurauksena oksien, havujen ja yms. peittämää.
<i>Lähistön kohteita</i>	Röykkiöalue Vesilahti, Sakoinen, Isohaka sijaitsee kohteesta noin 900 metriä länsilounaaseen. Vesilahden Kirmukarmun rautakautinen kalmisto sijaitsee kohteesta kilometrin etäisyydellä itäkaakkoon.
<i>Peruskarttalehti</i>	212304 VESILAHTI

<i>Yhtenäiskoordinaatit</i> (muinaisjäännös)	p = 6804 682 l = 3318 444 z = n. 100 m mpy.
<i>KKJ -koordinaatit</i> (muinaisjäännös)	X = 6800 025 Y = 2479 140 z = n. 100 m mpy.
<i>Etäisyystieto:</i>	Noin 800 metriä Vesilahden kirkolta länsilounaaseen.
<i>Löydöt:</i>	-
<i>Aiemmat löydöt:</i>	-
<i>Aikaisemmat tutkimukset:</i>	
<i>Kaivaus</i>	-
<i>Inventointi</i>	-
<i>Tarkastus</i>	-
<i>Kartat</i>	Sijaintikartat MK 1:10 000 ja MK 1:25000.
<i>Mustavalkonegatiivit</i>	140490
<i>Digitaalikuva</i>	5 kpl (Pirkanmaan maakuntamuseo)
<i>Kirjallisuus</i>	-

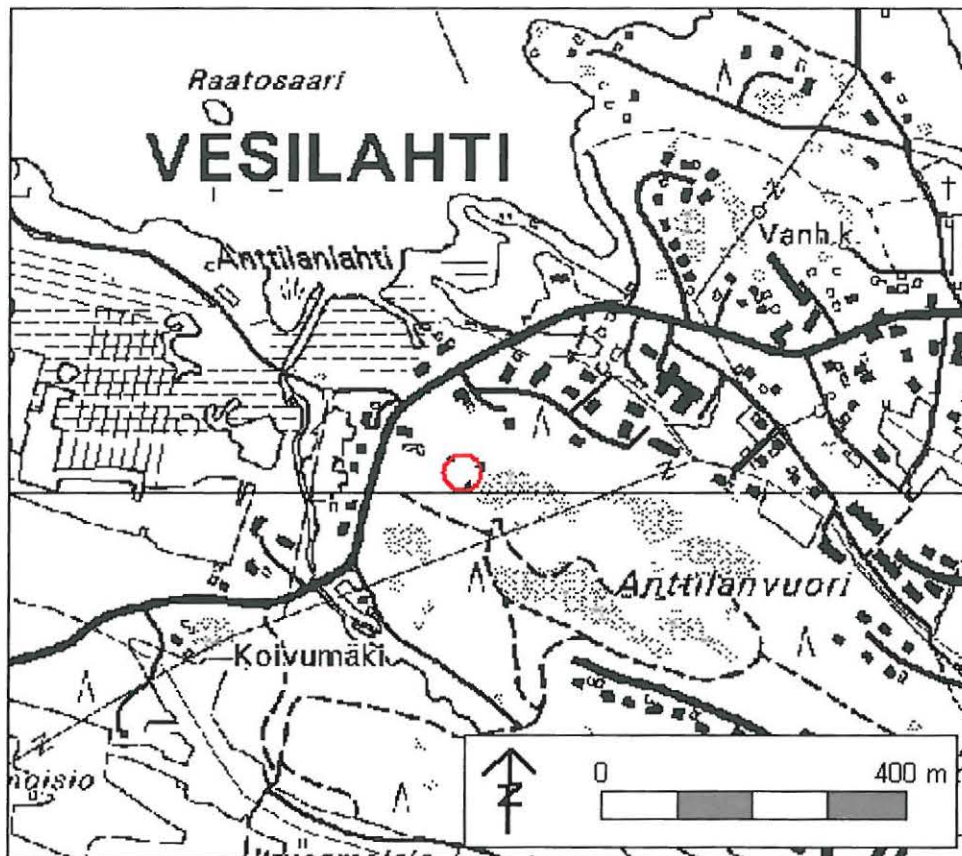
Kohteen kuvaus ja tarkastushavainnot

Kohde sijaitsee Vesilahden Kirkonkylän eteläpuolella sijaitsevan Anttilanvuoren kivisellä ja jyrkähköllä länsirinteellä. Paikalla kasvaa mm. kuusia. Kiviaita on noin kaksi metriä pitkä hieman kaareva rinnettä vastaan. Kiviaita on noin 40–50 cm korkea ja se on rakennettu kahden kiven välille. Nykyisin kiviaita on sammaloitunut.

Kiviaidan eteläpuolella sijaitsee suuri kivi, jonka alle muodostuu luola. Luolan edustalla on pidetty hiljattain nuotiota. Suuren kiven länsikulmaan luolan sisäpuolelle oli kaiverrettu kirjaimet ”O. J.” ja epäselviä numeroita. Kaiverrukset näyttivät hiljattain tehdyiltä.

Kyseessä ei ole muinaismuistolaiilla rauhoitettu muinaisjäänös. Rakenne on kuitenkin ihmistoiminnan tuloksena syntynyt. Vastaavankaltaisiin rakenteisiin saattaa liittyä tarinaperinnettä mm. pakopaikkana tai tähystyspaikkana toimimisesta. Maakuntamuseon mielestä kohde tulisi säilyttää: se voitaisiin merkitä kaavaan kohdemerkinnällä "S". Alue kuuluu valmisteilla olevaan osayleiskaava-alueeseen, mutta Anttilanvuoren alueelle ei ole suunnitteilla rakentamista.

Kartta 3: Sijaintikartta Vesilahti, Anttila. MK 1: 10000

Vesilahti, Osainventointi

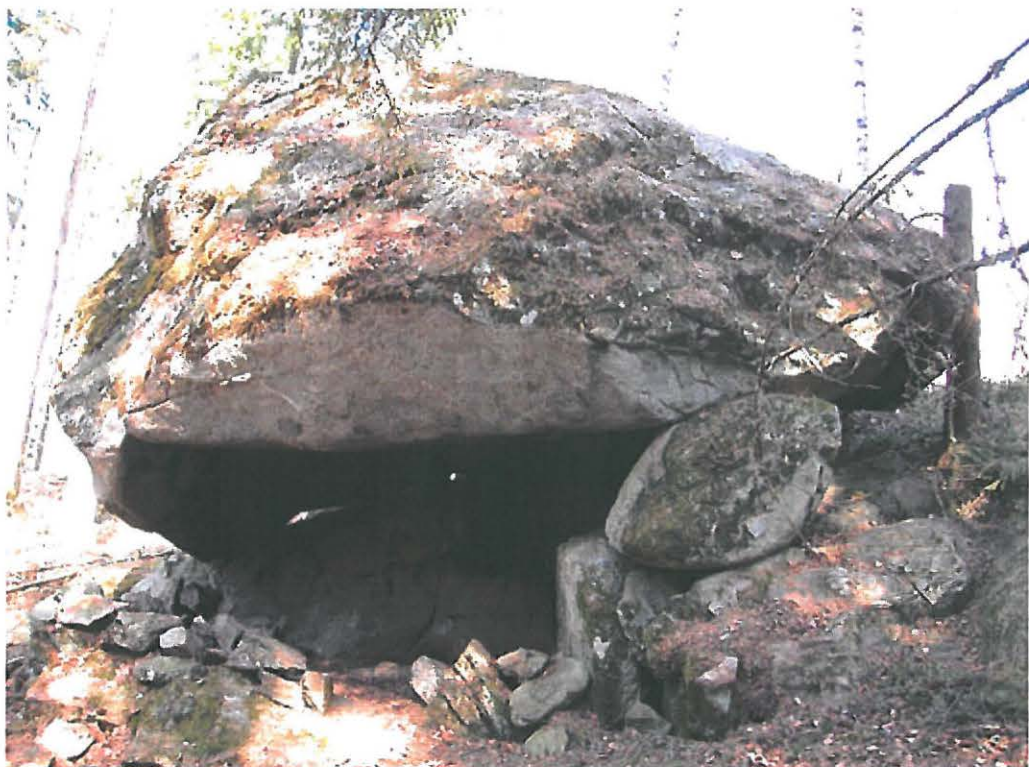
Kalle Luoto 2006

Suurennos peruskartoista PK 211406 ja PK 212304. Ote PerusCD Hämeeltä (Versio 99) ©

Maanmittauslaitos/PiSa lupa 75/4033/1999. Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa on kielletty.

Kuva 4 (digitaalikuva 1). Yleiskuva Anttilanvuoren länsirinteen Kiviaidasta. Kuvattu koillisesta. Kuvaaja Kalle Luoto/PMM.

Kuva 5 (digitaalikuva 5). Kiviaidasta noin 20 metriä etelään sijaitsee suuri kivi, jonka alle muodostuu luola. Luolan suuaukolle on kasattu kiviä viime aikoina. Kiven alapintaan luolan sisälle (kuvan 2 keskivaiheilla) oli kaiverrettu kirjaimia ja numeroita. Kaiverrukset näyttivät melko tuoreilta. Kuvattu pohjoisesta. Kuvaaja Kalle Luoto/PMM.

Kuva 6 (digitaalikuva 3). Kiviaita sijaitsee suuren kiven pohjoispuolella louhikkoisessa maastossa. Kuvassa 5 oleva kivi on kuvan ylälaidan suurista kivistä vasemmanpuoleinen. Kuvaaja Kalle Luoto/PMM.

MUITA INVENTOINNISSA TARKASTETTUJA ALUEITA JA KOHTEITA

Inventoinnin eräänä päämääränä oli tehdä havaintoja Vesilahden Kirkonkylän etelä- ja lounaispuolisen metsäalueen muinaisjäännöksistä. Erityistä huomiota pyrittiin keskittämään elinkeinohistoriallisiin kohteisiin, kuten tervahautoihin.

Elinkeinohistoriallisia kohteita pyrittiin paikantamaan Hovimäki – Ketunkallio – Pähkinäkallio alueenmaastossa.

Inventoinnissa havaittuja rakenteita olivat rakennuksen kivijalat, peltorauniot ja maakuopat. Peltoraunioita havaittiin erityisesti Suomelan alueen peltojen pohjoispuolisessa metsänlaidassa Lintusaaren läheisyydessä. Lisäksi tarkastettiin etukäteisilmoituksen perusteella Kaakilan tien risteyksessä olevat maakuopat ja rakenteet. Nämä rakenteet sijaitsivat kaava-alueen ulkopuolella. Muita rakennusten kiviperustoja havaittiin alueen itälaidassa Roihaniemen läheisyydessä sekä Kirkonkylän eteläpuolella.

Pähkinäkallio E

Metsänlaidassa Suomelan tilan peltojen pohjoispuolella metsän laidassa Pähkinäkallion itäpuolella havaittiin peltoraunioita. Koordinaatit osoittavat kahta alueella sijaitsevaa peltorauniota.

Raunio 1: P = 6803 184; I = 3317 796

Raunio 2: P = 6803 219; I = 3317 843

Jyskä, Koirainmäki

Maanottopaikka ja maakuoppia käsittävä kohde sijaitsee inventointialueen ulkopuolella uuden Vesilahdentien pohjoispuolella. Paikka on merkittynä peruskarttaan (PK 211410) nimellä "Koirainmäki". Uusi Vesilahdentie kulkee Koirainmäen lävitse.

P = 6803 670; I = 3321 420

Roihaniemi, Kaakilantie

Rakennuksen kivijalka. Kohde sijaitsee peltosaarekkeella.

P = 6804 085; I = 3321 040

YHTEENVETO

Inventoinnissa ei havaittu muinaisjäännöskohteita Vesilahden Kirkonkylän etelä- ja lounaispuolisilta metsäalueilta. Sen sijaan osainventoinnissa todettiin kohteita, jotka liittyvät Vesilahden aiempaan asutus- ja elinkeinohistoriaan. Mielenkiintoisimpia olivat Pappilan alueen röykkiöt ja kivilatomukset sekä Antilanvuoren länsirinteeltä löydetty kivivalli, jonka funktio ei inventoinnissa selvinnyt. Pappilan röykkiöt sijaitsevat näyttävällä paikalla Pyhäjärven rannassa. Rakenteensa ja sijaintinsa puolesta röykkiöt voisivat olla jopa esihistoriallisia. Kuitenkin ilmeisimmin röykkiöt ovat historialliselle ajalle ajoittuvia viljelyraunioita. Inventoinnissa havaituista kohteista Pappilan alueen röykkiöt ja Antilanvuoren kohteiden säilymisen katsottiin olevan suositeltavaa. Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää Antilanvuoren kivivallin funktio.

LÄHDELUETTELO

Sähköiset lähteet

http://www.paikkatieto.airix.fi/tietopankki/vesilahti_oyk/oyk_kirkonkyla/liite_11_luonnos_a.pdf

http://www.paikkatieto.airix.fi/tietopankki/vesilahti_oyk/oyk_kirkonkyla/liite_11_luonnos_b.pdf

http://www.vesilahti.fi/asuminen_ja_ymparisto/myytavat_tontit/omakotitalotontit/pappilan_alue_laitikan_alue_ja_n/pappilan_alue/.

PerusCD Häme, Versio 99. Maanmittauslaitos.

Kirjallisuus

Osayleiskaavan selostus, luonnosvaihe. Vesilahden kunta. Kirkonkylän osayleiskaava. Tarkistus ja laajennus. Air-ix ympäristö Oy. Moniste. 2005.

Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset, osa II. Pirkanmaan liiton julkaisu B 93. 2005.

Rakennettu kulttuuriympäristö: Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16. 1993.

Arkistotiedot (Tampereen museot)

Jussila, Timo 2002. Pirkanmaan historiallisen ajan muinaisjäännökset 2002. 1. Maastoinventoinnin raportti. Pirkanmaan maakuntamuseo.

Pukkila & Laakso 1996. Vesilahti. Arkeologinen inventointi 22.5.–14.6.1995. Tampereen museot.

KARTTALUETTELO

VESILAHTI, KIRKONKYLÄ

OSAINVENTOINTI 2006

Kartta 1: Tutkimusalueen sijaintikartta. Ote maantiekartasta.	4
Kartta 2: Sijaintikartta Vesilahti, Arvintie. MK 1: 10000.	9
Kartta 3: Sijaintikartta Vesilahti, Anttila. MK 1: 10000	16
Kartta 4: Kartta inventointialueesta ja lähistön muinaisjäännöksistä. MK 1:25000.	25
Kartta 5: Yleiskartta Pappilan alueen rakenteista. MK 1:2000.	26
Liitekartta 1: Vesilahden osayleiskaavan luonnos A	28
Liitekartta 2: Vesilahden osayleiskaavan luonnos B	29

NEGATIIVILUETTELO

VESILAHTI, KIRKONKYLÄ

OSAINVENTOINTI 2006

Valokuvat on kuvannut Kalle Luoto

Kuvat on luetteloitu Museoviraston arkeologianosaston kokoelmiin

Kuvan numero	Kuvan aihe	Kuvaus suunta	Päivä-määrä
140490	Yleiskuva. Kivivalli Anttilanvuoren länsirinteellä.	N	8.5.
140491	Pappilan läheisen Arvintien peltosaareke.	NW	4.5.
140492	Pappilan läheisen Arvintien peltosaareke, etualalla röykkiö 1.	SW	4.5.
140493	Pappilan läheisen Arvintien peltosaareke, etualalla röykkiö 1	SW	4.5.
140494	Yleiskuva peltosaarekkeesta, jolla Arvintien röykkiöt sijaitsevat.	E	4.5.

DIGITAALIKUVALUETTELO

VESILAHTI, KIRKONKYLÄ

OSAINVENTOINTI 2006

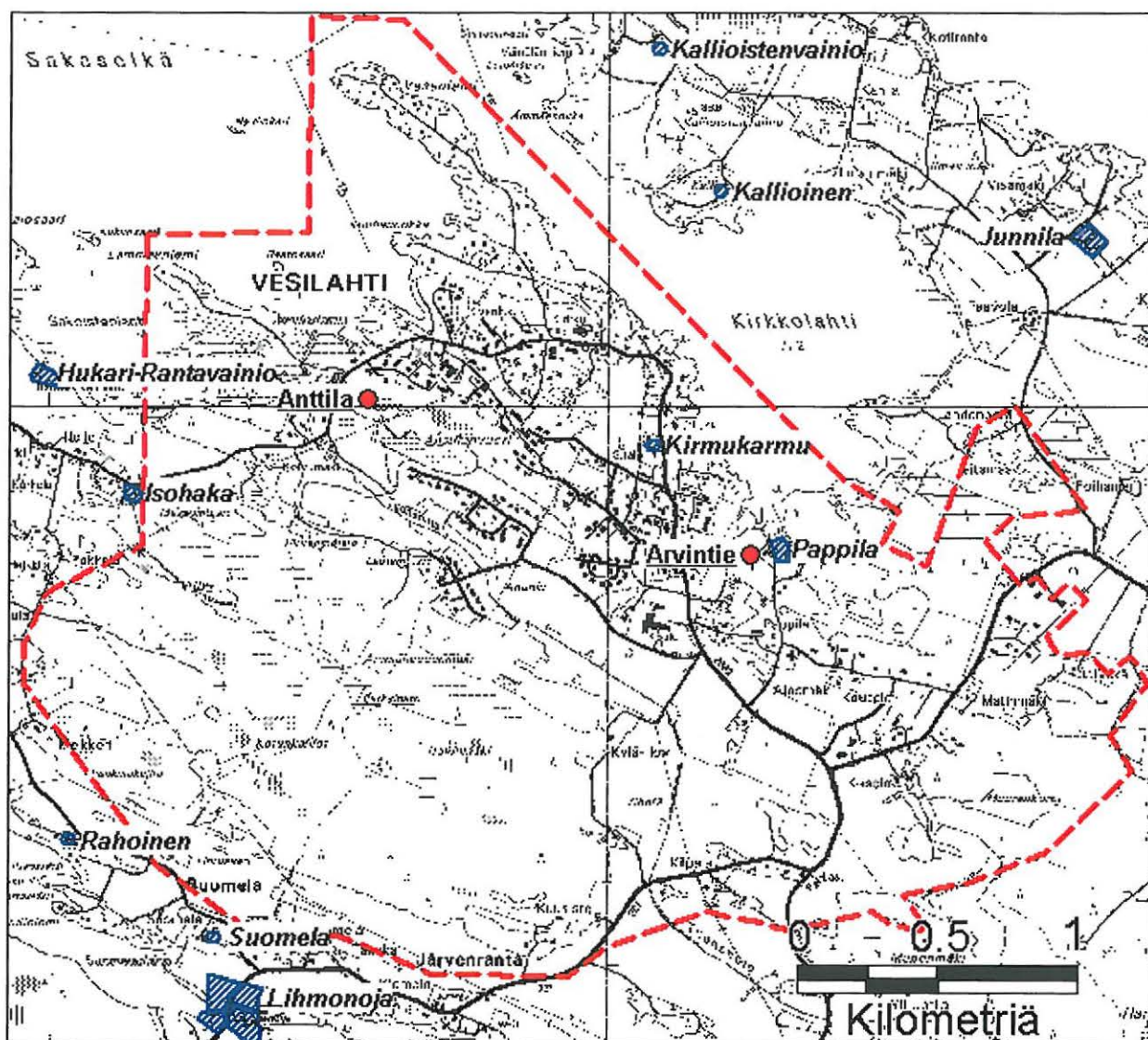
Valokuvat on kuvannut Kalle Luoto

Kuvat on luetteloitu Museoviraston arkeologianosaston kokoelmiin

Kuvan numero	Kuvan aihe	Kuvaus suunta	Päivä-määrä
1	Yleiskuva Kivivallista Anttilanvuoren länsirinteellä.	NE	5.5.
2	Yleiskuva Kivivallista Anttilanvuoren länsirinteellä.	NE	5.5.
3	Yleiskuva Kivivallista Anttilanvuoren länsirinteellä. Taustalla irtolohkare, jonka alla luolamainen tila.	N	5.5.
4	Yleiskuva kivivallin eteläpuolella sijaitsevasta irtolohkareesta, jonka alle muodostui luolamainen tila.	S	5.5.
5	Yleiskuva kivivallin eteläpuolella sijaitsevasta irtolohkareesta, jonka alle muodostui luolamainen tila.	S	5.5.
6	Maakuoppa Koirainmäen laella	N	5.5.
7	Yleiskuva Arvintien peltosaarekkeesta.	E	5.5.
8	Yleiskuva Arvintien peltosaarekkeesta.	E	5.5.
9	Koekupan 1 profiili.	-	5.5.
10	Kuva P. Bergiuksen vuonna 1783 piirtämästä pappilan alueen kartasta.	-	12.5.
11	Yhdistelmäkuva kohteen Arvintie rakenteista.	E	8.5.

KARTAT

Kartta 4: Kartta inventointialueesta ja lähistön muinaisjäännöksistä. MK 1:25000.

Vesilahti, Osainventointi
Kalle Luoto 2006

Pohjakarttoina peruskartat PK 211406, PK 211409, PK 212304 ja PK 212307 Ote PerusCD Hämeeltä (Versio 99) © Maanmittauslaitos/PiSa lupa 75/4033/1999. Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa on kielletty.

Selite	
---	Inventointialueen raja
	Muinaisjäännös
●	Inventointikohde

Kartta 5: Yleiskartta Pappilan alueen rakenteista. MK 1:2000.

Vesilahti, Kirkonkylä

Kalle Luoto 2006

Karttaan on kirjaimella "A" merkitty peltoraunio ja kirjaimella "B" aitamainen kivilatomus.

Pohjakartta: PK 2114 09. Ote PerusCD Hämeeltä (Versio 99) ©

Maanmittauslaitos/PiSa lupa 75/4033/1999. Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa on kielletty.

Selite

+

Rajamerkki

///

Kivirakenne

•••

Röykkiö

KUVATAULU

VESILAHTI, KIRKONKYLÄ

OSAINVENTOINTI 2006

Kuvat on luetteloitu Museoviraston arkeologian osaston arkistoon numeroilla 140490 – 140494.

Kuva 140490. Yleiskuva kivivallista Anttilanvuoren länsirinteellä. N.

Kuva 140493. Pappilan läheisen Arvintien peltosaareke, etualalla röykkiö 1. SW.

Kuva 140491. Pappilan läheisen Arvintien peltosaareke. NW.

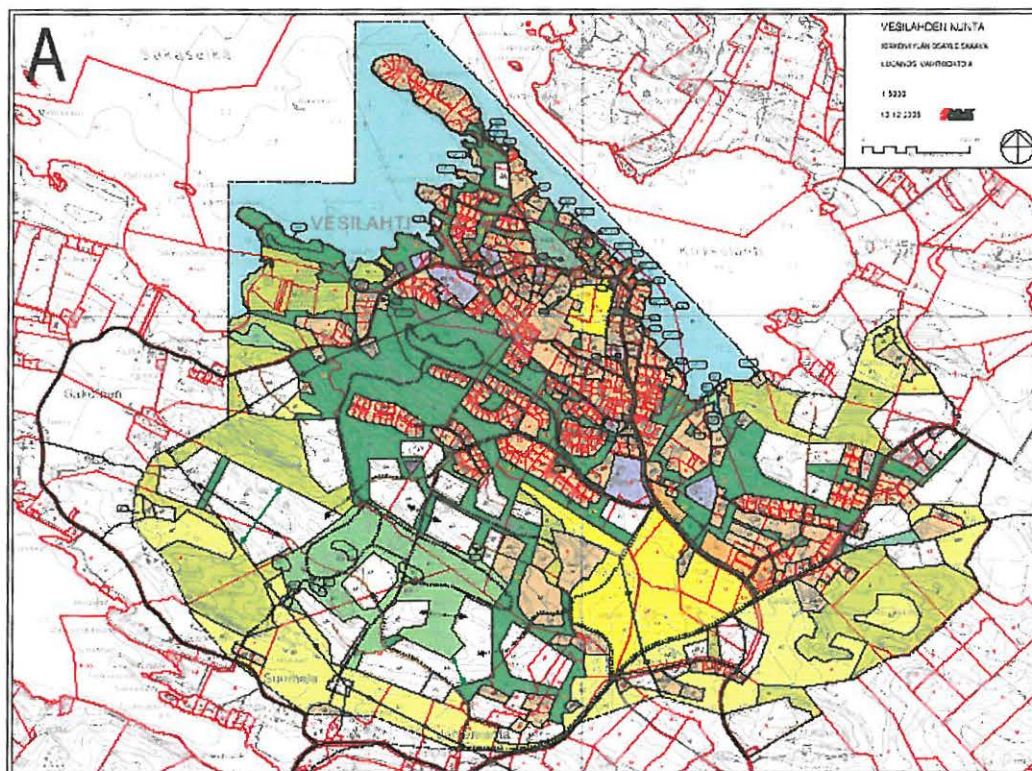
Kuva 140494. Yleiskuva peltosaarekkeesta, jolla Arvintien röykkiöt sijaitsevat. E.

Kuva 140492. Pappilan läheisen Arvintien peltosaareke, etualalla röykkiö 1. SW.

LIITTEET

Liitekartta 1: Vesilahden osayleiskaavan luonnos A

Liitekartta 2: Vesilahden osayleiskaavan luonnos B

